Ч. 87 (13.985). Львів, середа 3. квітня 1935. Pocztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LVI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 504·060. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Чехословаччині 30 ч. к. — в усіх прочих краях по 7·50 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Як виглядає памятник Шевченка у Харкові.

З „Комсомольської Правди“ довідуємося, що памятник Шевченка, відслонений 25. м. м. у Харкові в парку ім. Постишева, має ґіґантські розміри. Він збудований на зелізо-бетоновій конструкції і має 16.5 метра висоти. На памятнику є 16 фіґур (кожна величини півтора особи); сама фіґура Шевченка величезна — в ній можна б змістити 27 людських обемів. На відлив тої фіґури пішло 30 тон бронзу. На памятник зужито 25 ваґонів (400 тон) лябрадору. — Серед 16 фіґур, що окружають памятник, перша фіґура — це „Катерина“, що є образом селянки-кріпачки. Далі йдуть інші персонажі творів Шевченка, а закінчують, як читаємо в „Комс. Правді“, „повні радости й бадьорости фіґури колгоспника, робітника і молодої комсомолки, що тримають високо червоний прапор Совітів“.

Страшне вбивство в монастирі греко-катол. оо. Редемптористів.

НЮ ЙОРК 23-го березня. (Вл. кор.) „Кенедіян Прес“, поміщена в „Ню Йорк Геральд Трібюн“, повідомляє, що в Йорктоні, провінція Саскачеван у Канаді, коваль Ілаш прибув до місійного дому оо. Редемптористів і там зажадав побачення з о. Іваном Белою, українським катол. священиком. Коли о. Бала вийшов до нього, він стрілив з револьвера і ранив о. Балу в живіт. Коли на поміч о. Балі поспішив о. Альберт Дельфордж, гр.-кат. священик бельґійського роду, Ілаш стрілив до нього в голову і вбив на місці. Опісля Ілаш вибіг на двір і стрілив собі в груди. Поліція, що прибула на місце злочину, ствердила, що Ілаш кричав до о. Бали, нібито він убив його сина. Допити виявили, що син Ілаша помер у 1930. р. в міс. домі на запалення легенів без ніякого підозріння з чиєїнебудь сторони. Виходить, що Ілаш поповнив злочин у приступі божевілля

Св. Отець остерігає перед війною.

ВАТИКАН, 2. 4. ПАТ. Папа Пій XI. після вечірньої перерви брав участь у тайнім консисторі, де між ін. колеґія кардиналів прийняла до відома канонізацію двох блаженних анґлійців Фішера і Мура. В промові Св. Отець заявив: „Не хочемо вірити, щоби ті, на яких тяжить відповідальність за добро народів, хотіли пхнути світ в ріні, руїни і знищення не тільки своїх народів, але й частини цілого людства. Якщо хтось осмілився б доконати того злочину, ми просили би Бога: Господи, счини так, щоб опамятались усі ті народи, що хочуть війни“.

Папа назначив на січень 1936. р. триденні публичні мольби, щоби Бог просвітив уми тих, що в їх руках спочиває влада і доля народів.

Японія і Німеччина змагають до війни.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Кореспондент „Таймса“ помістив кілька цікавих подробиць з розмови мін. Ідена зі Сталіном. І так Сталін запитав чи небезпека війни більша чи менша тепер ніж у 1914. р.? Коли мін. Іден заявив, що на його думку небезпека війни тепер менша, Сталін заперечив, кажучи, що в 1914. р. тільки змагання до експансії одного народу скривало небезпеку війни. Тепер є два такі народи: Німеччина та Японія. Опісля додав, що усі заходи обезвладнити чи відокремити Німеччину були недоцільні і даремні. Одначе тепер на думку Сталіна стан умів в Німеччині небезпечний.

Опісля Сталін глянувши на карту на невеличкий острів, яким є Анґлія і велику територію ССОР, що тягнеться північною Европою та Азією, заявив: дуже дивне, коли подумати, що доля миру і війни зависить від такої малої держави.

Підозріння Москви супроти політики В. Британії були куди більші, ніж міг сподіватися британський міністр. Ці підозріння спирали большевики на активности богатьох приватних і визначних осіб, яких „Таймс“ не згадує, але мабуть тут входить Детердінґ. Ці підозріння збільшували ще голоси анґлійської преси і неясні переконання деяких британських міністрів. Пропаґанду комунізму надто легковажили. „Таймс“ пише, що в 1935. р. війна творить куди більшу небезпеку, ніж світова революція

Демарш великодержав у справі Мемелі у литовського уряду.

ЛЬОНДОН, 2. 4. ПАТ. На засіданні палати громад запитували мін. Саймона, якого рода була інтервенція В. Британії та інших великодержав, сигнатарів мемельського статуту, у справі подій у Мемелі. Відповідаючи мін. Саймон сказав, що представники В. Британії, Франції й Італії склали в литовського уряду демарш, заявляючи, що теперішня ситуація на території Мемеля не є згідна з засадами автономії, загарантованої мемельським статутом і що це обовязок литовського уряду негайно закінчити таку ситуацію.

Журналістів не допустять на наради в Стрезі.

БЕРЛІН, 2. 4. ПАТ. Зі Стрези повідомляють, що наради представників Франції, В. Британії та Італії не відбудуться у самій Стрезі, тільки в Кастель Боромео на боремських островах на озері Ляґо Маджоре. Журналістів не допустять на острів.

Страшний вибух у порохівні.

МІЛЯНО, 2. 4. ПАТ. У порохівні коло Міляно дійшло до сильного вибуху внаслідок самозапалення вибухових матеріялів. Сім робітників згинуло 20 ранених.

Мін. Іден у Варшаві.

Львів, 2. квітня 1935.

Хоч десятикратно офіціяльні анґлійські комунікати й відповідальні анґлійські державні діячі особисто підкреслювали інформаційний характер нинішньої подорожі керманичів Форін Офісу по столицях Европи, проте вся міжнародня преса привязує до тієї подорожі величезне, може вирішне значіння для справи всього нового укладу европейських сил, для справи всього ходу подій на довгі роки. Ніколи так яскраво, як нині, не проявилася свідомість, що таке чи інше вирішення всіх найскладніших міжнародніх справ таки у першій мірі залежить від становища Анґлії. Ніколи теж не йшли такі палкі часописні дебати на тему небезпеки війни та шляхів забезпеки мира. І ніколи так виразно, як ось при цій нинішній нагоді, не проявився тенденційний підхід до тієї теми великої частини міжнародньої преси, кермованої солідарністю з „твердинею міжнародного соціялізму“ або старим заскорузлим русофільством, — всі разом однозгідно стараються обезцінити і перекреслити вислідн побуту анґлійських міністрів до Берліна, та вивищити й капіталізувати ефект подорожі до Москви.

На ніщо не пригодилося запевнювання про інформаційний характер берлінських розмов. Величезна частина міжнародньої преси, яка стоїть на платній службі III. Інтернаціоналу, яка підтримує соціялістично-лібералістичний погляд щодо Совітів, як „творців нового ладу“, величезна частина преси, опанованої острахом перед Німеччиною, який межує з патольоґічним станом, та опанованої жидівськими журналістами, для яких гітлерофобія є нині єдиним критерієм в усіх справах цього світа, — вся ця преса заповнилась товстими наголовками „фіяско берлінських розмов“ та „успіхи подорожі московської“, вся та преса зайнялась масовою фабрикацією „автентичних“ вісток, в яких справді важко зорієнтуватись: де кінчається цинізм та де починається безграмотність. В усякому разі — рідко коли так як тепер, показалося так виразно, яку силу репрезентують у світі русо- й комунофільські елементи і як через те пиняво мусить іти природний хід історичних подій у напрямку — ліквідації найбільшого лиха, яке зазнала людськість від часів великого монґола Джінґісхана й Атилі, короля гунів.

Серед тої вакханалії пресових суґестій, про єдиноспасенність системи колективних пактів, зокрема східнього пакту, приїхав учора міністер Іден з Москви до Варшави. І враз уся преса заговорила, що Варшава, це „ключ ситуації“ і тому розмови у Варшаві матимуть першорядне значіння, щоб високий анґлійський гість витворив собі правильний образ відносин на Сході Европи. Справді: Польща має силою свого ґеополітичного положення далеко неостанній голос у справах, які торкаються европейського Сходу і заходів, які йдуть — одні на стабілізацію і петрифікацію нинішнього стану, інші — на його зміну. І прийдеться міністрові Іденові вести у Варшаві розмови на тему: чи Польща вдоволена з нинішнього стану на заході і сході від своїх кордонів, чи бачить яку небезпеку у тому стані, і яку саме, та яким робом гадає її усунути.

Останні роки польської закордонної політики виказали, що її фактичний керманич не піддається суґестії польської націоналістичної думки, на якій тяжить вічно прокляття русофільства.

Пакт польсько-німецький був тим громом, що розпутав хуртовину найбільш фантастичних поголосок про цілі польської політики.

Забувся польсько-совітський пакт неаґресії, який зрештою у свій час теж не викликав захоплення у Парижі, і польська закордонна політика дістала на заході марку, яку їй причіпила пропаґанда протигітлерівська й совітофільська. У тих критичних голосах не було ніколи поважного підходу до проблеми Сходу Европи і евент. ролі Польщі при її розвязці. У голосах міжнародньої преси чути лише про німецький імперіялізм, про небезпеку війни на Сході Европи, про фантастичні пляни польських поміщиків (якщо ті пляни існують, то вони дійсно фантастичні і утопійні), але при найбільших зусиллях годі у тих часописах, які виробляють опінію світа, найти увагу, що не може втриматись такий політичний стан на величезному просторі Европи, де панує система правління мрячного середневіччя і де кількадесять міліонів народів, що мали свої суверенні держави, перетворено на погній московському великодержавію, перемальованому на червоний колір.

Ніхто не глядить на Польщу, як на впорядчика нових відносин на европейському Сході, тим більше, що деякі історичні прецеденси кажуть у цій матерії зберігати найдальшу обережність. Але совітський Схід це не „внутрішня справа" Совітів — це справа такої великої міжнародньої ваги, якою є кожна справа, що рішає про мир і війну, що криє у собі зародки неминучого нагального потрясення. І тому теж повинна бути у Варшаві мова про ті головні елементи, які складаються на атмосферу неспокою на Сході Европи і що та атмосфера так довго тріватиме, щораз густішаючи, як довго істнуватиме нинішній територіяльно-політичний тамошній стан. З того погляду ледви чи зискає на значінні східній пакт, головна нинішня журба Совітів, як ґарантія недоторканости східньо-европейського стану. Вирине теж питання, чи взагалі становище державної Польщі певне і тривке, коли вона находиться поміж Німеччиною з її незаспокоєними претенсіями, яких не можна перечеркнути одним словом „ні", та Росією, яка сьогодні є пацифістична й оборонна, але яка у своїй суті, була, є і буде агресивна й завойовницька. Що з тієї ситуації мусить найтись вихід і що такого виходу не дають пакти, які замикають очі на дійсність та конвульсійно тримаються зовнішніх оман мира. Не дають виходу з ситуації пакти, що за всяку ціну намагаються зберігти істнуючий формальний стан речі, якого зберігти ніяким силам не вдасться.

Міністер Іден не є — як сам впевняє — уповноважений заключати якінебудь дефінітивні умови. Але й без таких умов величезним успіхом його подорожі булоб те, колиб він справді привіз до Льондону пересвідчення, що на Сході Европи є не лише „зле", але що й винуватцями того лиха є саме ті, які зодягаються у тогу мироносців. Мудрість англійської політики, яка мірить пляни й заміри не нинішнім днем, яка вміє рахуватися зі силами, що їх ніби то нема ще на поверхні політичного життя та яка рахується з еволюцією великих течій, дає підстави сподіватися, що вернеться мін. Іден до Льондону не з хаотичним образом цілком протилежних тверджень, говорених у кількох столицях, а з ясним і правдивим образом — нестерпного положення у післяверсайській і післярижській Европі.

Стерилізаційна клініка.

БОРДО, 2. 4. ПАТ. Викрили тут нелеґальну клініку, в якій стерилізували мужчин і жінок. Власника льокалю, де була приміщена клініка, арештували. Він зізнав, що операції робив один хірург, австрійський підданий, якому пощастило втекти до Бельґії. За операцію брав від клієнта 150—500 фр.

Австрія та загальна військова служба.

(Від нашого кореспондента.)

Як версальський мир Німеччині, так сенжерменський Австрії заборонив мати своє військо на підставі загально-обовязкової служби. Тому ясно, що відгук закону німецького уряду про введення тої служби є і в Австрії дуже сильний. Офіціяльні віденські круги відразу задеклярувалися як приклонники загальної військової служби та поспішилися з публікацією про становище австрійського уряду до нових рішень уряду Гітлера на полі військово-політичному. Зміст тої заяви такий, що німецький крок є, мовляв, чисто внутрішньою справою Німеччини, до котрої Австрії мішатись нема чого.

Але заява заявою, а австрійський уряд уже давно виступив зі своєї сторони з доманганням рівноправности на військовому полі. Уряд Австрії не сумнівається, що йому вдасться осягнути ту рівноправність при помочі переговорів та порозумінь і таким чином отворити собі шлях до зміцнення мілітарної сили Австрії, шлях до загальної обовязкової участи цілого населення в національній обороні.

Ще виразніше від того офіційного коментаря висловився посадник Відня Шміц та проводирі союзу селян в Австрії — всі за негайним поворотом до загальної військової служби. Слідом за цим оголошено, що в міністерстві війни приготовляється вже перехід до міліційної системи. Крім того видано на днях новий закон про публичний обовязок достави підвод війську (т. зв. „форшпандінст"). Передтим вже упало в очі з нагоди торічного обчислювання населення, що кожний мужчина від 14—50 літ мусів виповнити окрему картку з чисто військовими даними.

В дійсности перші кроки до заведення міліційної системи на місце армії професійних жов-

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ. 39

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

В хаті ми обчислилися і прийшли до пересвідчення, що зі Сколівщини маємо всупереч усьому більшість. А що зі стрийського судового повіту мали ми також забезпечену більшість, тому рахували на перемогу і на певний вибір о. Давидяка.

Та ранок приніс нам нові розчарування. Раннім-ранком почали зїздитися виборці з сіл Стрийщини. Збірною точкою була умовлена міська церква, де мали всі зійтися в 7. год. рано. Одначе ще перед тою годиною почали нас доходити вісти про нові штучки наших противників і нові насильства. На рогачках, які є зі всіх сторін при вїзді до міста, нападали на фіри, що везли наших виборців, пропінаційні стражники, щоб довідатися, чи не везуть вони часом пропінаційних напитків. Очевидно, що й не снилося нікому в такому часі возитися з такими напитками, одначе стражники при нагоді ревізії підкидали під фіри у фляшках горівку і негайно після цього арештували наших виборців і тягнули їх до маґістрату, де замикали в арешті. На всякий випадок старалися при нагоді ревізії видерти кожному леґітимаційну карту. Повідомлений про це, пішов я зараз до маґістрату і до староства, щоб інтервеніювати, одначе пан староста були заняті так, що не зволили навіть бачитися зі мною, а другим разом велів мені сказати, що може про ці справи говорити аж по виборах. Таким способом стратили ми кільканацять наших певних голосів.

В год. 7. повели ми всіх виборців, що ночували у мене, до церкви. Дорога вела через ринок, а там ділилися вже нечувані річи. Збіговище страшне, крик, гармідер, голота нападала на спокійних людей, після чого жандарми арештували негайно не тих, що нападали, але нападених і з місця відводили їх до арешту. В моїх очах арештовано в той спосіб Стефана Корчинського, нотаріяльного кандидата зі Сколього. Він ішов спокійно вулицею. Проти нього надбіг жидівський обірванець і штовхнув його, при чому рівночасно сам почав кричати. Наче зпід землі виріс поліціянт, що арештував Корчинського, зовсім спокійну, інтеліґентну людину. Я закипів зі злости і кинувся до староства, одначе воно було замкнене, а жандарм, що стояв при дверях, не хотів мене пустити, вимагаючи леґітимаційної карти.

Пішли ми до церкви, а тому, що вже скоро надходила година виборів, вирушили по короткій хвилині на подвіря перед церквою і там уставились до походу до маґістрату, де мали відбутися вибори. Там ще раз порахувалися і ствердили, що й тепер ще маємо більшість.

Одначе та більшість не могла дістатися до виборчого льокалю. До маґістрату треба було йти знову через ринок. З церкви вела до ринку вузька, коротка вулиця. Ту вулицю загатила жидівська юрба так, що перейти нею було неможливо. Коли ми стали йти, вона висунулася проти нас збитою лавою і підняла пекольний вереск, що хлопи хотять, мовляв, жидів різати. Ми були в незвичайно прикрім і просто страшнім положенні. Та тут прийшов нам помисл. Ми поздіймали капелюхи і почали співати цісарський гимн: „Боже, буди покровитель!" Не знати звідки приніс хтось у тій хвилині між нас образ цісаря. Ми підняли його в гору і несли на чолі походу. Перед портретом цісаря і на звуки гимну почала юрба розступатися. Ми добилися вкінці з трудністю до маґістрату.

Перед маґістратом був паркан, через який вела фіртка. При фіртці стояли жандарми, які впускали тільки тих, що виказувалися леґітимаційними картами, а зпоза фіртки, зпоза плечей жандармів, вискакували обірванці і видирали виборцям в очах жандармів леґітимаційні карти. Наші виборці, що стояли перед брамою, піднимали крик протесту, однак жандарми не зважали на це і дальше контролювали карти зі стоїцьким спокоєм, чим так роззухвалили голоту, що вона інзультувала навіть тих виборців, які по сконтролюванні їх карт жандармами вже були впущені в маґістратське подвіря і видирала їм там дальше леґітимаційні карти. Одного виборця (назви його не тямлю, одначе тямлю, що був з Верчан), який леґітимаційну карту упхав для певности в чобіт, повалили в наших очах на землю, стягнули чобіт і видерли карту. І те все робилося в білий день, в окружнім місті, публично, в очах влади!

(Далі буде).

...тріїв, через порозуміння з гарантами мира, зробило це за часів канцлера Зайпеля, коли христ. суспільний посол Вогоін був довгі роки міністром військових справ. Тоді — як зрештою і тепер — і фінансова сторона тої проблеми була в значній мірі міродайна до такого домагання. Тих 20.000 вояків, що їх держала Австрія (замісць дозволених їй 30.000) треба було дорого оплачувати, а нова народня армія на взірець швайцарської не коштувалаб надто багато. Тоді в рр. 1928—1933 вдавалося було Австрії зискати собі підтримку таких планів у деяких її європейських протекторів, особливо в Італії. Але в суті речи „святий альянс" тих держав, що їх лучить солідарність ... противиться, засадничо противиться, як і все ... всякій можливости Австрії зміцнити свою військову силу. Бо й дійсно годі передбачити на чию корись в разі збройного конфлікту перехиляласьб озброєна Австрія. Отже при ... переговорів чи за мирним порозумінням ... чи буде можна Австрії здобути одноголосну ... згоду на поворот до загальної військової служби.

Лишалосяб їй тільки одно: піти за прикладом Німеччини та односторонним актом звільнитися від дотичних приписів сенжерменського миру. Але тут слід би оцінити, чи — подібно, як у Німеччині — є і в Австрії в самому населенню ... підготовлений ґрунт до такого кроку. І мусимо признатися, що такого одностайного ... хотіння, як у сучасного населення Німеччини, такої „тотальности", як у правлінні німецької республіки, в Австрії не знайдемо. Саме уряд Шушніґа терпить сильно від вічної ривалізації між двома проурядовими групами: христ. суспільниками та гаймвером. І одна і друга група претендує на можливо більший вплив на курс правління, на обсаджування посад, на розділ допомог, концесій, титулів, відзначень ... І одна і друга група має, поза загальною ..., свої приватні, хоч по революціях 1934. р. ... легалізовані війська: христ. суспільники свої „остмеркіше штурмшарен", гаймвери ріжні їхні формації. Загальна військова служба зробилаб безперечно скорий кінець усім тим піввійськовим формаціям; прийшов би кінець тій смішній, ... воєнній грі ріжних „пфлянцмахерів" у фантастичних уніформах, що — подібно як ... 7.000 державних урядовців — привикли вже аж надто добре до гарного, бездільного життя.

Тому ясно, що одушевлення особливо гаймверів загальною військовою службою зовсім не таке щире. Навіть селянство, лідери котрого так ... домагаються військового обовязку, в суті ... не конче симпатизує з міліційною системою, ... само потребує своїх синів для польових робіт. А що вже казати про інше населення, що не стоїть у проурядовому таборі! В австрійському робітництві переважає до нині незломлений ще дух ... зі своїми протимілітаристичними гаслами. Викорінити його, подібно як у Німеччині ... Італії, теперішньому австрійському урядові ... хочби вже тому, що він пускався на ... порозуміння зі старими лідерами й довіреними проф. союзів та робітництва. Це тому, бо уряд ... не був у силі поставити на ноги нові проурядові профсоюзи, сильно саботажовані комуністичними елементами. А про глибокий антагонізм між урядом і — по саарському плебісциті ... зміцненим націонал-соціялістичним рухом, зокрема після недавніх строгих присудів на ... липневого пучу, не приходиться й говорити.

Так отже сьогодні міжнародне та внутрішнє ... австрійської республики таке, що ... загальної обовязкової служби не пішлоб без спротивів та боротьби. Одначе все ж таки треба рахуватися з тим, що ця справа є актуальна і не дасться вже більше відложити на дальшу будучність.

Віденець.

Вибори до мадярського парляменту.

БУДАПЕШТ, 2. 4. ПАТ. В мин. неділю зачали в Мадярщині переводити вибори до парляменту. 1-го дня голосувало 175 округ. 134 мандати здобуло народне зединення, 16 дрібні аграрії, 11 незалежні, 2 християнська партія, 2 нац.-соціялісти і 1 соціял-демократи. Лібералі й інші менші групи не здобули ніодного мандату. Висліди 1-го дня виборів є великою політичною сенсацією. Премієр Ґембеш мав великий успіх і вже тепер має запевнену більшість у парляменті.

З польської преси.

Л. Васілевський про москвофілів.

В останньому числі „Бюлетину П.-У." з 31. III. ц. р. находимо м. ін. статтю Леона Васілевського п. н. „На маргінесі одного видавництва". Мова йде про календар „Общества ім. Качковсково" на 1935. рік. Автор проаналізовує мову, правопис і зміст того „твору", характеристичного для цілої культурно-політичної фізіономії нинішнього галицького москвофільства, репрезентованого пп. Бачинським, Яворським, Сірко-Білинським та Ґуллою (всі вони взаємно, зрештою, ниві розсварені).

Після короткого нарису передвоєнного галицького москвофільства і його краху після світової війни й української визвольної війни, автор слушно заявляє:

„...Здавалося, що давнє галицьке москвофільство, позбавлене всякого ідейного і матеріяльного ґрунту, щезне остаточно з поверхні політичного життя, як повна нісенітниця. Тимчасом показалося, що уклад відносин у відродженій Польщі дозволив йому відродитися і розпочати нове життя, якщо це можна назвати життям.

Льоялізм супроти Австрії заступлено таким самим льоялізмом супроти Польщі. Офіціяльну Росію, що патронувала галицькому москвофільству, заступили російські організації, що діють на терені Польщі, головно на північно-східних окраїнах. Підставою ідеольоґії залишилася давня теорія про національну єдність всіх відломів „Руси", себто великорусів, українців і білорусів, та скрайня ненависть до українців, як до „ренеґатів", „зрадників", „запроданців", „Каїнів" і т. д. Але так само, як і за австрійських часів не поставлено точки над „і" і не витягнено остаточних висновків з теорії культурної єдности „Руси" та введено нечуваний національно-мовний хаос до щоденного життя..."

Той хаос автор виказує на прикладі згаданого календаря „і то від першої до останньої сторінки". І наприкінці своєї статті доходить до такого льоґічного висновку:

„Старе передвоєнне москвофільство, що вязало всі свої надії з „побідними російськими військами" (стор. 91. календаря) і „російськими баґнетами" (стор. 146.) померло безповоротно разом з його патронкою — царською Росією. Нове, післявоєнне москвофільство не має ніяких природних умовин розвитку. І той нечуваний хаос у ділянці мови й правопису, який відбився у названому вище видавництві, свідчить найкраще, що в тому таборі панує повний розклад. Того, що передвоєнному москвофільству давало існування могучої царської Росії, не заступить моральна допомога горстки осілої в Польщі російської інтеліґенції, яка намагається використати національну несвідомість частини населення північно-східних окраїн. Національна свідомість українських мас, яка росте всупереч усьому, безперечно знищить ліплений з таким трудом „російський" табор на Червоній Русі і похоронить разом з ним всі легкодушні і безпідставні надії, оперті на його розвитку"

Як бачимо, то в делікатній, але ясній формі висновки автора, адресовані під адресою тих безпосередніх протекторів москвофільства, які сьогодні використовують його для поборювання українців та витрачують на це гроші й енерґію, ба навіть свій моральний престіж, вартні кращої справи. Очевидно, люди, які *знають*, що таке галицьке москвофільство, знають обєктивно, на підставі знання славянських мов, відносин, історії, людей і т. д., — розуміють, що все галицьке москвофільство це „нісенітниця", яка скорше чи пізніше *мусить* щезнути з лиця політичного життя та яке животіє *виключно* завдяки „пособіям". На жаль, таких одиниць-поляків, зі сутнім знанням справи, які не летять на гачок антиукраїнських експериментів, — є дуже мало. Більшою „популярністю" тішаться речі, які можуть служити зразком безграмотности та яких єдина „вартість" в їх ненависті до всього українського.

Ось наводимо нижче дві такі голоси львівської польської преси.

Новий подвиг „Веку Нового".

Ми вже звертали свого часу увагу на характеристичне для польської преси явище, що той сам часопис, який має бодай більш-менше означену лінію в усіх найдальших справах закордонної чи внутрішньої політики, який має своїх референтів для тих справ і старається їх не дискредитувати протилежними статтями на ту саму тему, — в українських справах не має ніякого погляду, ніякого становища. На практиці виявляється це в той спосіб, що після найбільше ліберальної статті приходить найбільше хуліґанська, що раз принагідним співробітником такого часопису може бути авторитет з науковим іменем, то знову якийсь повний анальфабет і іґнорант і що редакційний референт українських справ або не існує, або він сам сьогодні має один погляд, завтра інший, або з ним не рахуються і вважають річчю допускальною дискредитувати його поміщуванням найбільше компромітуючих елюкубрацій, що прийшли від якогось „прихильника" ґазети.

„Век Нови" це клясичний приклад такого явища. Ніби стара газета, виходить вже 35 літ і ніби повинна вже мати такий чи інший, ліберальний чи реакційний, ендецький чи поступовий погляд на українські справи. Знаємо, що напр. недавно, підчас ендецької пресової дискусії на українські теми, саме „Век Нови" ставув по стороні т. зв. українїстів польських, та друкуючи голосні статті проф. Пінія явно і славно заанґажувався проти ендецького націоналістичного зоольоґізму, проти ендецької українофобії, яка стільки лих накоїла справі польсько-українських відносин. Аж ось ще тії статті не прогомоніли, як той самий вчорашній „Век Нови" друкує просто ганебну статтю якогось д-ра В. К., статтю, яка взагалі трактує українців, як якийсь штучний витвір одної „партії", та ще й застерігається, щоби дискусія з приводу такої статті велась у „поважному тоні, далекому від усяких агресивних тенденцій". Дискусія має бути „неаґресивна" тоді, коли вся стаття не тільки аґресивна, але в найвищому ступні провокаційна супроти всього українського народу.

Передовсім, згадана редакційна примітка, що трактує статтю (її наголовок „Польський рух серед греко-католиків") як притоку до „поважної" дискусії, оперує ендецькою фразою про „корчення польського стану посідання" у Східній Галичині та „щораз численніші переходи польських селян на греко-католицизм". Невже поважно можна дискутувати з твердженнями, що є очевидними злобними видумками на те, щоби лякати земляків і цькувати їх проти українців?!

Годі переповідати зміст тієї статті. Досить сказати, що стаття покликується на ославленого „Греко-Католіка", який разом з „Польскою Всходньою" (вона недавно упокоїлася) та „Курерком" робить краківській пресі слушну марку преси найбільше назадницької та найбільше шовіністичної. Провідна думка така, що треба покласти край „українській аґітації серед греко-католиків" (скільки вартна одна лише така фраза, — вона звучить цілком так, як напр. „німецька аґітація серед протестантів — очевидно у Прусах — або „арабська аґітація серед мусулман"!). Греко-католицизм у Східній Галичині „виставлений на поталу українізмові (!)", „наслідком чого ввесь гр.-католицький клир, який був донедавна клиром польським (!!), перейшов на сторону українців". Тому треба підтримати акцію краківського „Греко-Католіка", який пропагує **поворот до часів зперед 1846 року,** себто завести в усіх гр.-кат. церквах польські проповіди, вчити дітей гр.-кат. релігію по польськи і створити для греко-католиків поляків окремі шкільні відділи. „Пишемося найповніше на ті гасла" — друкує „Век Нови". Треба, значить, змагати до польонізації греко-католиків (автор зове це „охороною гр.-кат. поляків"), замісць відтягати їх на римо-католицизм. „Це єдиний реальний спосіб забезпеки Львова і скріплення безпеки держави на південному сході".

Гратулюємо „єдиного способу". Якщо він справді „єдиний" то погана справа з тією безпекою. Той черговий „проект на знищене Русі" спирається на двох довільних „правдах" про-

повідуваних „Греко-Католіком“: що нема взагалі українців, лише є зрутенізовані поляки та ріжні польські племена від Лаби, Варти і Висли по Дніпро, та що в Галичині є пів міліона греко-католиків свідомих поляків. Д-р В. К. підписуючись під проектом „Греко-Католіка“, повчен був всетаки той проект в той спосіб доповнити: кого можна перетягнути з греко-католицизму на римо-католицизм, чи то обіцянками чи залякуванням, того треба римо-католиком зробити, а для всіх тих „поляків руского племени“, що всетаки своєї віри покинути не схочуть, треба зорганізувати церкву на польській національній основі. О, — це щойно буде знаменита розвязка національно-релігійної проблеми для впертих греко-католицьких інородців!

З такими тезами і такою рецептою „Век Нови“ вимагає „поважної дискусії“. Ми в ній участи брати не будемо

105 відсоткові католики з „Курієра Львовского“.

„Курєр Льв.“ з 1. ц. м. не може залишити позаду „Век Нови“, тим більше, що чейже ніхто не може сумніватись, що в його редакції находяться найбільші однодумці краківського „Греко-Католіка“. Львівським ендекам найбільше сподобався у тій краківській газетці черговий напад і черговий донос на українську греко-католицьку церкву та її ерархію, цим разом з приводу — Католицької Акції. Краківські і львівські україножери не можуть погодитися з тим, щоб у католицькій організації згадувалось само імя українського народу, — цеж профанація католицизму і релігії! Такі поодинокі вислови з приречення КАУМ-а, як „праця для добра і слави українського народу“, або обіт „скласти найбільшу жертву за Христа й український нарід“ — обидва „братні“ органи засмоктують аж у три оклики, як якийсь нечуваний куріоз.

Замість полеміки з ультракатоликами, яким їх католицька етика дозволяє займатись вічним цькуванням, наклепами та безперервними провокаціями, — радимо їм лише перестудіювати історію римо-католицької церкви в історичній Польщі, поділеній та відродженій: може тоді у-країнський національний характер греко-католицької церкви у Східній Галичині перестане видаватись їм ніде у світі небувалим дивоглядом.

—o—

ПРАВНІ ІНФОРМАЦІЇ.

Речинці податків

ПЛАТНИХ У КВІТНІ Ц. Р.

У квітні припадають речинці платности таких податків:

У перших днях квітня особи, які ведуть торговельні книги, платять зачет доходового податку на ц. р. Цей зачет сягає половини податку від минулорічного доходу. До 7. квітня ц. р. слід заплатити доходовий податок від платень, емеритур і винагороду за найману працю, яку виплатив працедавець за березень ц. р.

До 15. квітня ц. р. припадає перша сплата доходового податку від кількох платень, які податник одержав від кількох працедавців у 1934 р.

До 15. квітня треба внести зачет на промисловий податок від обороту за 1935 р. Цей зачет торговельні підприємства I. і II. категорії і промислові I—V. категорії, які ведуть правильні торговельні книги, платять у висоті податку від обороту за березень ц. р.

До 30 квітня припадає перша сплата сумаричного („зричалтованого“) промислового податку від обороту. Платять її тільки дрібні підприємства. До 30. квітня треба внести першу сплату маєткової данини; до 30. квітня — першу сплату грунтового податку за 1935 р.; до 30. квітня — державний податок від нерухомостей за перше чвертьріччя 1935 р.; до 30. квітня — податок від помешкань і будівельних площ за перше чвертьріччя 1935 р.

ВІДПИСАННЯ ДРІБНИХ ПОДАТКОВИХ ЗАЛЕГЛОСТЕЙ.

У „Дневнику Законів“ ч. 22. з 30. березня ц. р. оголошено розпорядок міністра скарбу з дня 28. березня ц. р. про полекші при сплачуванні податкових залеглостей. **На основі цього розпорядку скарбові уряди відпишуть усім платникам їхні дрібні податкові залеглости, які повстали до 1. квітня 1933 р.**

І так скарбові уряди відпишуть без огляду на висоту: 1) залеглости грунтового податку, який платять збірні одиниці; 2) залеглости грунтового податку тільки тим дрібним платникам, яким за 1934 р. виміряли заплатити найбільше 20 зол.; 3) залеглости податків від нерухомостей, від помешкань і будівельних площ тільки тим платникам, яким за 1934 р. призначили заплатити небільше 100 зол. за кожний з цих трьох податків; 4) вкінці всі залеглости військового податку.

Незалежно від цих чотирьох випадків скарбовий уряд відпише залеглости промислового податку від обороту і доходового тільки тим платникам, які винні не більше 20 зол. від кожного з цих двох податків.

ВІДПИСАННЯ ДОДАТКІВ ДО ПОДАТКІВ, КАР ТА ЕКЗЕКУЦІЙНИХ КОШТІВ.

Одночасно з відписанням залеглих податків скарбові уряди відпишуть: усі державні і самоуправні додатки до цих податків, кари за загаяння заплати цих податків, відсотки за відсунення речинця заплати цих податків та екзекуційні кошти, коли скарбові уряди примусово стягали залеглі податки.

ВІДПИСАННЯ ГРИВНИ (ГРОШЕВИХ КАР).

Крім відписання згаданих залеглостей податків, кар, відсотків і коштів скарбові уряди відпишуть теж **гривни до 100 зол.**, наложені за незаплачений якийнебудь із вище згаданих податків. З відписання гривни можуть користати теж і такі платники, яким не відпишуть на основі згаданого розпорядку їхніх залеглих податків.

ВІДПИСАННЯ ОПЛАТ ЗА ПРИГАДКИ.

Коли платник одержавши від скарбового уряду пригадку, заплатив залеглий податок, але не заплатив оплати за таку пригадку не більше **3 зол.**, тоді таку оплату теж відпишуть. Далі скарбові уряди відпишуть залеглости в квоті не більше 20 зол., які повстали з незаплачення кризового додатку до доходового податку і від нерухомостей і кошти екзекуції цього додатку, але знову під умовиною, що самі податки платник заплатив.

Згаданий розпорядок обовязує від 30. березня ц. р. Слід додати, що скарбові уряди счеркнуть усі вище згадані залеглі податки, додатки до податків, відсотки, кари та екзекуційні кошти без уваги на те, чи в хвилині оголошення цього розпорядку велась екзекуція, заплачення податку відложено, розложено на сплату або платник вніс відклик від некорисного рішення скарбового уряду.

—o—

Мін. Іден у Варшаві.

ВАРШАВА, 2. 4. ПАТ. Вчора вечором приїхав до Варшави мін. Іден, де на східнім двірці повитав його мін. Бек, британський амбасадор, вищі урядовці і представники закордонної та польської преси. Мін. Іден відїхав до Европейського Готелю.

Нині мін. Іден склав візити прем. Славекові, мін. Бекові і був на сніданні в президента на Замку. Пополудні йтимуть далі наради. Вечором мін. Бек гоститиме британського міністра обідом. Крім цього марш. Пілсудський прийме теж мін. Ідена. Завтра далі триватимуть наради. Британський амбасадор буде гостити сніданням, вечором мін. Іден покине Варшаву.

—o—

Інвестиційна позичка.

Міністерство скарбу оголосило, що дня 1. травня ц. р. появляться облігації інвестиційної позички на суму 200 міліонів зол. Облігації позички будуть на предявника по 100 зол. в золоті і даватимуть 3 відсотки річно. Відсотки будуть платні що 4 місяці з долини. Капітал і відсотки цієї позички забезпечує держава, цілим своїм майном. Премії льосуватимуть що 4 місяці. Підписування позички триватиме від 10. квітня до 10. травня ц. р.

Гроші цієї позички призначені на розбудову комунікаційної сітки, піддержування будівельного руху, регуляцію рік та інші господарські інвестиції і частинну сплату інших державних довгів.

Є. Ю ПЕЛЕНСЬКИЙ. 8

Райнер Марія Рільке й Україна.

(Докінчення.)

Рільке не лише пізнав українців; він їх зрозумів і відчув. Подобалися йому ці люди, такі близькі самого Господа, як ніякі інші.

Що такий був підхід Рільке до України підтверджують крім тексту „Казок про любого Господа“ його листи. Цю свою книжку називає Рільке скрізь гарною, а в листі до Павлини Модерзон-Бекер пише: „Маю до Вас прохання; чи не схотіли-б ви зберегти для мене цю книжку нарисів, де написано багато моїх найлюбіших рядків?“ (1900)

Не менше захопився Рільке українською природою.

Не диво, що поза цими нарисами, Україна позначила теж свій слід у віршах цього поета. Пишну й барвисту картину дає Рільке в своїй поезії: Карло XII, шведський король мчить по **Україні („Karl der Zwölfte von Schweden reitet in der Ukraine“)**. Веселковими колірами змальовує тут молодого лицарського короля шведів в моменті, що наступив безпосередно по програній під Полтавою.

Вкінці слід піднести ще захоплення українською літературою. В листі до Софії Шіль пише Рільке про **Слово о полку Ігоревім: „З інших книжок зацікавило мене Слово безмежно; найкращий є там плач Ярославни, як теж на початку величаве й незрівняне порівнання до десятьох соколів над лебедями.... що не має собі рівного“** (лист з 23. лютого 1900). Що це не було лише тимчасове захоплення над красою цієї староукраїнської лицарської поеми, можна пізнати з того, що Рільке переклав її на німецьку мову. На жаль цей препгарний переклад великого майстра слова, покищо лише частинно оголошений друком, (**Prager Presse vom 16. Februar 1930** і **Insel-Almanach auf das Jahr 1931. Leipzig**). Решта лежить досі в Рільковому архіві в Ваймарі.

Є врешті теплі згадки про Україну в листуванні поета, зокрема в неоголошених досі листах до матері.

Навіть коли й не розгортати питання про Україну в творчости Рільке на всю широчінь, навіть коли обмежитись лише кількома позначеними вище заввагами до цієї теми, то навіть і тоді мусить зарисуватися чітко ця постать великого майстра слова й рівночасно великого ентузіяста України, цієї божеської країни дивних людей, що носять у серці Бога, мистецтво й волю.

Окрему главу, що виходить уже поза рамці цієї статті творить інше питання, саме протилежне до того, якого ми тут торкнулись. Це справа впливу Рільке на творчість сучасних українських поетів. Не був він незначний, як можна догадуватись наприклад із Маланюкової „Праги“, присвяченої Райнерові-Марії Рільке. Ввесь цей цикль поезій так і надиханий духом цього поета-містика й атмосферою його улюбленого міста, Золотої Праги:

„Може, власне, в цім парку, мрійний юнак,
За ростом рослин слідкуючи тільки, —
Знаходив вічности тайний знак
Райнер-Марія Рільке“.

Крім згадуваного Евгена Маланюка, деякий вплив Рільке позначився на поезіях Михайла Йогансена, Богдана І. Антонича, Ярослава Дригинича-Ярого й інших.

Твори Райнера Марії Рільке перекладали на українську мову — правда, лише останніми літами — такі майстри слова, як Юрій Липа, Михайло (Майк) Йогансен, Леонід Первомайський, Михайло Рудницький, Леонід Мосендз, Остап Луцький та інші.

—o—

Злидні нашого села.

Злидні й нужда в селі Поршна. — Маєтковий і родинний стан 42 родин. — Необхідна допомога.

Голодувала Гуцульщина. Голодує Яворівщина. Писали й пишемо про це, збирали і збираємо збірки, щоб помогти голодним. Про голодних у цілому краю не пишемо. Це не значить, щоби в решті краю все було в порядку. Свідчить про це хочби такий зразок одного села у львівському повіті.

Від Львова на південь у віддалі 17 км. є село Поршна. Перед війною було воно навіть заможне. Сьогодні зовсім підупало матеріяльно, а 42 родини того села просто таки голодують. Головною причиною теперішних злиднів стала війна, в якій згоріло 270 господарських будинків разом зі всім мертвим інвентарем. Один очевидець так описує враження зі своїх відвидин у господаря Ілька Маголи дня 24. березня ц. р.

„Коли я був уже на подвірю, то вийшли напроти мене господар з жінкою і дітьми. Видно, стидалися своєї нужди в хаті й не хотіли мені її показати. Була неділя. Господар у подертих черевиках, штани й кабат з латами, шитими білими нитками власного виробу. Господиня боса. Дві дівчинки у шкільному вічі босі, на спідницях і сорочинах вже таки не булоб де причіпити латки. Через вікно виглядала 4-літня дитина тільки в подертій сорочині. Діти не ходять до школи ні до церкви, бо не мають чобіт і вбрання. На питання, як смакували їм пироги (недільна присмака на селі), гірко всміхнулися. Від Різдва в них вже нема в хаті муки. Того дня їли лиш картопляну зупку, примащену капустою. Вигляд цілої родини жалюгідний. А подібних є у селі багато.

Господарі, які перед війною мали коні й кілька коров, не мають сьогодні, як то кажуть, хвоста на подвірі. Зарібків нема ніяких. Надходить весна, а на засів нема. Нужда в цілому селі така велика, що ті ніби заможніші люди в селі не в спромозі нічого помочи нуждарям. Село обтяжене великими державними, повітовими, дороговими, громадськими, асекураційними і всякими іншими податками й додатками. Крім того в 1934 р. зібрано в селі на поводян 83 кірці барабол і й кілька кірців твердого зерна. На „позичку народову“ пішло з громади в тому ж році 1.000 зол.

Ніхто в тому селі, як зрештою всюди у нас, не реєструє і не цікавиться безробітними, ніхто не думає про допомогу й доживлювання дітей. Наслідком загальної нужди число уродин в порівнанні до передвоєнних часів змаліло на 60 проц.

Маємо зібрані відомости про маєтковий і родинний стан 42 родин села Поршни. Є в тих родинах разом 191 осіб, з того 98 осіб дорослих і 93 дітей. На окремі родини припадає в 10-ти родинах по 3 дітей, в 5-ти родинах по 4 і в 3 родинах по 5 дітей. Земельна власність тих родин виглядає так: 7 родин — безземельні, 16 родин має від 1/10 до 1 морга землі, 17 родин має до 2 моргів землі і тільки 2 родини мають до 4 моргів поля. Разом **42 родини зі 191 особами мають 51 і 4/10 моргів землі.** Ясно, що при такому складі родинному і при такій землевласности мусить бути страшна нужда.

Подібних сіл, як Поршна, а то й у гіршому матеріяльному положенні, є у львівському повіті більше. Напевно ще бідніші села є по інших повітах, і голодуючі родини напевно найдуться в кожному селі. Уладжуючи збірку на негайну допомогу голодуючим у Яворівщині, треба рівночасно дуже поважно застановитися над голодуючими в цілому краю і подумати про способи й засоби заради в тому тяжкому лихові.

✝ Проф. Василь Біднов.

Із Варшави наспіла сумна звістка, що вночі, з понеділка на вівторок, попрощався з цим життям відомий український громадський діяч і вчений *Василь Олексієвич Біднов*, професор історії Церкви на православному богословському факультеті варшавського університету, професор українського університету у Празі, дійсний член Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, член Українського Історично-фільольогічного Товариства у Празі й багатьох-багатьох наукових і культурних установ...

Покійний носив у собі вже віддавна зародень важкої недуги і, хоч дуже страдав, іще донедавна виконував свої професорські обовязки і брав участь у громадському й науковому житті української кольонії у Варшаві. Під впливом намов приятелів зважився небіжчик у вересні 1934. р. на операцію, якийсь час після неї почував себе непогано, алеж у таких недугах операція не помагає. Після великих страдань, про які знали тільки найближчі йому приятелі — нарешті прийшла смерть.

Професор Біднов був — *праведником* у повному того слова значінні. Незвичайно правдолюбний, що ніколи не ховався зі своїми думками, він, як було треба, вмів говорити й неприємну та гірку правду в очі. А проте ніколи ні до кого не відчував злоби, ніхто не чув від нього ніколи ні до кого поганого слова. Тимто, здається не мав він і особистих ворогів. Болай у такій мірі, як їх мають звичайно інші. Людина незвичайно доброго серця. Він усе находив для людських хиб виправдання. Нікого ніколи не залишав без поради, якщо хто тільки її в нього шукав. Головно — студентство. І не тільки його студенти, а й чужі — находили в ньому в наукових справах усе дуже доброго дорадника. Обдарований феноменальною памятю, небіжчик, людина незвичайного знання, сотиям молодих людей допомогав і літературою і вказівками. Своїх викладів на наукових засіданнях ніколи не читав а виголошував усе їх із памяті! І все так було. Чи як Біднов учителював іще в духовній семинарії в Катеринославі (до війни), чи як був професором у камянецькім університеті (1918—1920), чи у празькому (від 1923) чи, нарешті у Варшаві.

Незвичайно скромний у житті і в поведінці з людьми — покійний проф. Біднов ніколи не цурався тої чорної роботи, яка така невдячна, а без якої ніяке будівництво не можливе. Чи чув хто коли, щоби Він відмовився був від громадської роботи української? Він, основник катеринославської „Просвіти“ (1905. р.), раз-у-раз давав виклади в цьому товаристві й тільки через ту свою вперту працю по українських товариствах Катеринослава — його не затверджено професором київської Духовної Академії (1912). Взагалі за свої українські переконання й йому й його дружині (залишилася під большевиками, її судили 1929. р. за приналежність до „Спілки Визволення України“) довелося багато витерпіти...

Проф. Біднов покинув нас не старою ще розмірно людиною — в 61. році життя (народився 1874. р. на Херсонщині). З ним сходить у могилу один із наших практичних науковців, що своє величезне знання волять усно передавати своїм слухачам, а вже про друковане слово не так і дбає. Хоч наукова спадщина Біднова величенька (найбільший твір „Православная Церковь въ Польщѣ и Литвѣ по „Volumina legum“, 511 стор. 8°), алеж це тільки дуже невеличка частина того, що він знав, що його цікавило й що знав тільки він. Правда, небіжчика цікавила вся українська історія, він радо спинявся на ріжних діячах у нашому минулому — алеж спеціяльність його була таки історія Церкви й церковних рухів на Україні, організація й розвиток православної Церкви. Тут йому рівного знавця не було, й довго ще доведеться нам ждати, щоби хто міг заступити невіджалуваної памяті — Василя Біднова...

З Бідновим війшов у могилу — дуже гарний популяризатор. Про це могли переконатися слухачі його популярнонаукових викладів у зорганізованій Ним у Празі „Лізі української культури“ (1923—1925) і читачі його численних статтей, що їх друкували галицькі журнали (нпр. „Літературно-Науковий Вістник“.). І тяжчі справи виходили в нього легкими та зрозумілими.

Алеж була це передовсім чиста як сльоза людина, добра і щира душа, яких тепер так мало на світі! Тимто з великим болем доводиться прощати його й передати на його свіжу могилу на чужій землі грудку.

Хай-же легка буде вона йому, та чужа земля, в усіх, хто його знав, Він вічно житиме в найкращих спогадах. — В. Й. П!

Димісія двох грецьких міністрів.

АТЕНИ, 2. 4. ПАТ. У багатьох містах Греції відбулися протестаційні віча прихильників Метаксаса проти лагідних присудів на повстанців. На вічах приняли резолюції з домаганням кари смерти для повстанців і димісії уряду. Дотепер уступили два міністри Песмазоглю і Саяс.

Девалюація франка в Люксембургу.

ЛЮКСЕМБУРҐ, 2. 4. ПАТ. Оголошений розпорядок устійнив паритет люксембурського франка на рівні 1·25 бельгійського франка. Це рішення означає девалюацію люксембурського франка на 10 відсотків.

Східний пакт і Ліга Націй.

БЕРЛІН, 2. 4. ПАТ. Німецька преса широко обговорює вчорашній московський комунікат. „Берлінер Таґеблят“ пише, що цей комунікат насуває великі сумніви, які підтверджують голоси з Льондону, що східний пакт підпишуть без Німеччини під покровом Ліги Націй. У Варшаві вкажуть мін. Іденові на факти, які рішатимуть про положення на сході Европи. Одночасно згаданий щоденник пише, що Німеччина відкинувши східний пакт висунула свій проект цього пакту.

У Варшаві вияснять мін. Іденові, що Німеччина не загрожує Польщі.

Візита мін. Лявала у Варшаві.

ПАРИЖ, 2. 4. ПАТ. Авас повідомляє, що польський уряд звернувся до мін. Лявала з проханням, щоби підчас подорожі до Москви спинився у Варшаві. Мін. Лявaль згодився.

Два страшні вибухи.

ШАНҐГАЙ, 2. 4. ПАТ. Від вибуху кітла повстала в тутешнім арсеналі велика пожежа, підчас якої згинуло 80 осіб. Поліція арештувала заступника директора арсеналу і кілька робітників під замітом саботажу.

СЕВЛЬ (КОРЕЯ), 2. 4. ПАТ. У фабриці штучних погноїв у Конан дійшло до вибуху збірника з воднем, 7 робітників згинуло, 4 тяжко ранені. 509 робітникам потрісками оболони в ухах. Усі вікна в доокол ичних хатах повилітали, Населення в переполосі втікло в гори.

Большевики грізною небезпекою для Европи.

ЧІТА ДЕЛЬ ВАТІКАНО, 2. 4. ПАТ. „Оссерваторе Романо“ обговорюючи міжнародне положення перед конференцією у Стрезі пише, що Москва є одною з найбільше невральгічних точок теперішнього положення в Европі. Слід підкреслити, пише щоденник, що Німеччина виправдує свої зброєння постійним зброєнням СССР. Одночасно Франція підпише з СССР союз тому, що не вдалось підписати східний пакт. Вкінці щоденник підкреслює, що закордонна політика СССР дуже небезпечна для Европи.

Ґебельс про політику Німеччини.

БЕРЛІН, 2. 4. ПАТ. Мін. Ґебельс промовляючи в Карльсруге заявив, що тепер Німеччина придбала знову великодержавне значіння, яке дозволяє їй забирати голос у змаганні політичних сил. До речі світ повинен бути вдоволений з нової німецької армії, бо на чужині обчисляли її на багато більше. Це неправда, що Німеччина домагається „коридору“, частини Чехословаччини, Австрії, Альзасії, Льотарингії чи інших теренів. А коли закордонна преса поширює ті поголоски, то саме вони лякають Европу.

Демарш швайцарського посла у Берліні.

БЕРНО, 2. 4. ПАТ. Швайцерська Телеграфічна Агенція повідомляє, що швайцарський посол у Берліні звернувся до мін. Нойрата у справі журналіста Якоба. Про зміст демаршу і його вислід покищо урядових вістей нема.

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— Французький міністр летунства ген. Денен заявив, що з кінцем ц. р. летунські війська Франції будуть зрівнені з летунськими силами Німеччини.

— Цісар Японії підписав проєкт закону про автономію для острова Формози.

— Ліга Націй рішила розглянути італійсько-абісинський конфлікт.

НОВИНКИ

— ПОДАЄМО ДО ЗАГАЛЬНОГО ВІДОМА, що всякі оповістки про загальні збори, концерти, відчити, товариські сходини, посмертні згадки та вістки особистого характеру містимемо тільки за оплатою. — Адміністрація „Діла".

— У Львові накручують українську фільму. Відоме німецьке кіно-виробництво „Уфа" хоче накрутити фільму з українського життя у Львові. Головну ролю у згаданій фільмі, під наголовком: „Дівчина з фабрики цукорків" гратиме відома кінова зірка Анна Стен, що є з походження українкою. Велику частину фільми накручуватимуть у відомій українській фабриці цукорків „Фортуна Нова", Львів, Кордецького ч. 23. 1166

— Народня Організація Українців м. Львова пригадує своїм членам, що як звичайно, так і цього четверга (4. IV.) в год. 6. веч. мгр. Топольницький подасть огляд української преси.

— Т-во Письменників і Журналістів ім. І. Франка у Львові просить усіх своїх позамісцевих членів вирівняти залеглі вкладки та належність за вписове. Гроші посилати на адресу: Т-во Письм. і Журн. ім. Франка Львів, Ринок ч. 10/ІІ.

— Подорож з „Бесіди" на місяць. Невмирущу славу здобув би кожний, хто збудував би відповідний комунікаційний засіб до подорожі із землі на місяць. Ближчі подробиці про це можна почути на відчиті д-ра Андрія Ластовецького п. з. „Чи можна поїхати на місяць?" („Подорож на місяць у літературі і науці"), що відбудеться заходами „Товариства Письменників і Журналістів ім. І. Франка" в неділю, 7. квітня ц. р. у салі „Бесіди". Початок в 18. год. Відчит буде ілюстрований світлинами.

— Першоквітневі жарти. Як і минулих літ, наш денник за традиційним звичаєм, прийнятим у пресі, приніс кілька жартів у числі з 1. квітня. Чимало читачів, неопереджених того дня про „Пріма Апріліс", прийняло неодну таку денникарську „качку" поважно. Правдою є, що в квітні відбудеться Міжнародній Жіночий Конгрес у Стамбулі; імовірно вибереться туди й українська делеґація, але імя Роксоляни тут ні при чому. Директор Центросоюзу І. Мартюк, хоч і заслужився при налагодженні еспансько-українських торговельних взаємин, але ордеру „Яйця Колюмба", на жаль, навіть через ПАТ-а не дістав. Центросоюз не давав 1. квітня безплатно на пробу своїх масарських виробів, бо у Львові голодних таки за багато. Королівський Інститут у Льондоні не нагородив проф. Огієнка почесним членством, тому, що досі не читав його творів; вешті з-р В. З. лозецький не виграв на швайцарській льотерії. Орган Союзу Українок „Жінка" приніс теж жарт, що Союз Українок на свому Загальному Зїзді призначив почесним членом д-ра М. Дзеровича за його заслуги для українського жіночого руху. У львівській пресі були деякі добрі дотепи, напр. „Хвилі" про Дуніковського, що показуватиме прилюдно, як робити золото, у „Газеті Поранній" про Ідена, що захоплений комуністичним ладом рішив залишитись на постійне у Москві.

— Присуд на комуніста. Суд присяглих у Львові засудив на півтора року вязниці робітника Давида Тернавського за кольпортажу комуністичних летючок.

— Жахлива большевицька дійсність. Совітська преса переповнена фальшованим ентузіязмом праці, яким, мовляв, визначається робітництво обох полів на скоолективізованих рільних господарствах, фабричних заведеннях і т. п. Славлять ударників і ударниці, себто найбільш продуктивних робітників, а їхні „общежития" ставлять за зразок нового соціялістичного життя. Але вже самим большевикам видко досить того гумбугу і вони зачинають прозрівати над дійсністю, що проймає їх тільки жахом. Як повідомляє „Комсомольская Правда", робітники московського мясокомбінату ім. Мікояна після роботи юрбою виходять за браму. Вони не пропускають ніодної дівчини, щоби її не зачіпити і виляти гидкими словами. У спільних кватирах (общежитії) валяться спати в одіжі і чоботах. Вечором впадають не стукаючи, в жіночий відділ і тут у плащах розвалюються по ліжках, іноді приносять зі собою „гармошки" і зачинаються гульки. Опісля йде пиятика, а дальше кроки танцюристів уже менше певні і в синьому димі несеться вулична лайка. Вечорі кінчаться іноді загальною бійкою. Молоді ударниці також лаються, беруть участь в пиятиці а часом викликають ударників до змагань на кулаки. Як бачимо, картини большевицького раю дуже симпатичні.

— Заморока з пятернятами. Пять дівчаток пятернят, що їм минуло по 9 місяців, живуть собі спокійно й весело в окремому шпиталику в Калландер, Онтеріо, в Канаді, який поставив для них уряд провінції Онтеріо. Бідні батьки пятернят, молодий фармер Діон і його жінка, обоє французи, спершу раділи такою опікою і радо на це згодились. Але час минає, а пятернятами інтересується ціла Канада, Америка й увесь світ. Преса і фільмові робітні добре платять за знимки чи описи пятернят і гроші припливають. Батьки згодилися, що увесь прихід мають складати для пятернят, але ось вже за 9 місяців прибутки перейшли 100.000 долярів і їх дали до банку для пятернят, а батьки і їх пятеро старших дітей мусять бідувати. Тимчасом сойм провінції Онтеріо ухвалив закон, що першим опікуном пятернят є король Англії, а потім опікунча рада, в якій є також батько Діон. Може це й було подобалося йому, але адвокати порадили, що то зле. Вони кажуть батькам відібрати діти і держати в себе дома, а всі приходи ділити як для пятернят так теж і для старших дітей. Тому тепер батьки добиваються, щоби відібрати дітей. Вони хотять самі скласти для них шпиталик, з доктором і доглядачками, а прибутки ділити. Люди питають батьків Діон, що це є, чи не підмова, щоби використовувати пятернят, а ті запевнюють, що ні.

— Нова виправа по скарби. До Казабльянки прибув на днях англійський корабель „Верасіті", що пливе на остров Кокос, положений на Тихому Океані, шукати скарбів, які зберегли там, як каже поголоска, перед сто роками пірати. За тою поголоскою скарби представляють вартість 25 міліонів фунтів штерлінгів. Залога корабля складається з капітана Артура Мак Фарлена, геольога, двох інженирів, двох жінок членів залоги і пятьох моряків техніків. Виправа забезпечилася всякими потрібними приладами. Капітан Фарлен вірить, що йому вдасться знайти скарби, бо вже підчас попередньої експедиції знайдено поодинокі золоті монети. Остров Кокос невеличкий, 6 км. довгий, 5 км. широкий і є вулканічного походження. Належить до республики Костаріка, яка держить на ньому свою залогу в силі 10 вояків. Ця залога й має бути охороною для англійської експедиції. Попраді буде пильнувати сподіваних скарбів в інтересі свого уряду.

— Чи предки президента Рузвельта були жиди? Редактор жидівської газети „Джуниш Кроникл" з Дітройту (Мишиґен), Филип Словович, написав до президента Рузвелта лист, в якому прохав пояснення чуток про те, що предки його були жиди. Президент Рузвелт відповів на це, що його предки прийшли до Америки з Голяндії близько 300 літ тому. А далі пише: „В далекому минулому вони могли бути жиди, католики або протестанти, одначе мене більше інтересує, чи вони були добрі громадяни і чи вірили в Бога, а сподіваюся, що так". Він додає, що не старався прослідити походження своїх предків у Голяндії. (Імя Рузвелт є голяндське, цебто германського походження, значить „поле рож").

— Нові канадійські паперові гроші. З відкриттям Банку Канади зачинають в Канаді курсувати нові банкноти, які він видав. Вони своїми розмірами менші від дотеперішніх, трошки коротші, але ширші як американські банкноти. Банкноти є в англійській і французькій мові.

— Рекорд кінової артистки. Нюйорська артистка Розмарі Еймс побила дотеперішні рекорди у розводі та подружі. В год. 11-ій вранці внесла вона судову скаргу, щоб розвестись із своїм чоловіком Берті Меером. Справа була така ясна і так добре підготовлена, що в 12 год. уполудне дістала вона вже розвід на письмі з дозволом на нове подружа. В год. 1 вона вийшла заміж за Стілвела.

— Нова метода лікування. До Німеччини за згодою уряду приїхав японський лікар д-р Гіокушу Такіяма, великий спеціяліст в „акупунктурі" — стародавній методі лікування в Японії за допомогою уколів і випалювання ріжних місць на людському тілі. Гітлер нездужає віддавна на горло і безсонницю. Берлінські лікарі, не маючи змоги помогти йому, порадили спробувати нової методи.

— Ріжні вістки. На Адрійському морі лютилася сильна буря, в якій затонуло кільканадцять рибацьких суден і згинуло 32 осіб. — В румунській рафінерії нафти у Вега під Пльоешті склалася велика експльозія, від якої згинуло 5 робітників. — Совітська летунка Фйодорова побила світовий рекорд скоку з легкопадом, скачучи з висоти 6.350 метрів.

— Музей Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, вул. Чарнецького 24, мав у місяці березні 41 катальогових чисел приросту до ч. 25300 включно. В поодиноких відділах було предметів: археольогія 5, побутова старовина 1, історична памятка 1, етнографія 2, акварела 1, більших репродукцій 18, топографічних видівок 37, портретових та інших фотографій 70, монет 7, медалів 6, пляжета 1, печатка 1. Жертводавцями були пп.: Бережанська І., Береза Я., проф. Вітошинський, проф. Гайдучок С., Гладишовський О., Гадупяк Я., Глібовицька А., дир. Дорошенко В., о. Дралих В., д-р Залужний О., Оришкевич О., Канцелярія „Просвіти", Львів, Прусевич О., еромонах Роман УСТС, проф. Сімович В., радн. Сопотницький О., ред. „Української Загальної Енциклопедії", проф. Шендрик І., проф. Шпитковський І., Янчак Я. Управа Музею складає всім щиру подяку. Після виставового сезону Музей вже наново інстальований і приступний для відвідувачів що дня від 8—13 год., в неділі й свята від 10—12 год.

— Справлення помилки. У вчорашньому (86.) числі „Діла", в статті „**Сила нової німецької армії**", зложено помилково, що в 1914-ому році німецька армія мала 25 корпусів піхоти, себто 5 дивізій. Має бути: 50 дивізій.

ДИВОГЛЯДИ.

НЕ КОЛЮМБ, А МІЛЛЄР.

Німецький професор Ернст Цінер відкрив неабияку річ: він стверджує, що Америку не відкрив Колюмб, а німець Йоганнес Міллєр. Той німець уродився у 1435. р. біля Кеніґсберґа, мав велике астрономічне знання і показав Колюмбові дорогу до Америки. Тимто слава Колюмба незаслужена. Досі не знаємо, чи цей Міллєр сам їздив до Америки чи тільки післав Колюмба.

ЖІНКА, ЩО 49 РАЗІВ ВИЙШЛА ЗАМІЖ.

У нюйорському шпиталі померла 48-літня Адріянна Мек Слін, якої життєпис належить до рубрики „дивоглядів" тому, що ніхто не повірив би в нього, якби прочитав його в повісті або бачив у кіні. Ця жінка вродилася у Шікаґо, у бельгійській ріднї Гійо. У 14-ім році життя поїхала у світ з цирком; у нюйорському мюзік-голі познайомився з нею 48-літній міліонер Мек Слін і оженився з нею. Дарма, що він засипував її грішми та дарунками, вона воліла втекти від нього з дорогоцінностями вартости 100.000 долярів. Утікла змінивши прізвище, себто за фальшивим пашпортом. У Сан Францішко якась потайна фабрика пашпортів постачала їй постійно пашпорти на всякі імена. Мандрувала вона по великих містах Зл. Держав і Півд. Америки і грала всякі можливі ролі; не на сцені а в житті. Раз представлялась як жінка банкира, то як донька професора, то як нещаслива вдовичка. Скрізь находила кандидатів до подружого стану. Заручувалась і коли треба було, виходила заміж. Коли тільки дістала більший дарунок — щезала. Довше як три-чотирі місяці не витримувала при

…ону. Таким робом 49 разів вийшла заміж і 600 разів була заручена. Коли в Сан Паольо мав її раз-ось арештувати один детектив, що пізнав свою колишню „наречену", вона втікла до Европи. У Бельгії підчас одного її шлюбу один із весільних гостей теж пізнав свою давню наречену. Аж тут, на землі її батьків, арештували її і засудили на 3 роки. На суді оповіла вона своє життя. Найцікавіше в ньому те, що поліція всіх держав 30 літ не могла її схопити. Скривджені чоловіки і наречені не дуже шукали за нею, бо як багаті люди, на визначних становищах, не хотіли признаватись, що хитра красуня так їх ошукала. Адріянна Мек Слін померла у Ню Йорку на грудну недугу, якої набралась у вязниці.

—o—

З кіна.

КІНО-РЕВІЯ „КОЛІСЕЙ": „ГОРІЛКА І ДОЛЯРИ" та ревія „ВАЛЬТЕР У КОЛІСЕЇ".

Незвичайно весела американська фарса з актором-комиком Фільдсом у головній ролі. Фільм має стільки веселих сценок, що публика ввесь час сміється. Не шкодить навіть дещо витерта копія фільми — незвичайно смішний сценарій винагороджує все.

У ревії вперше виступив відомий варшавський фільмовий актор Владислав Вальтер. Мабуть багато надії поклала на нього дирекція, коли заангажувала його до себе. Однак у першому виступі не дав він нічого надзвичайного. Хоч і сам він дуже добрий комік, але сумніваємося, чи він зуміє піднести ревію на вищий рівень, як Сіверський. Є ще дві нові жіночі сили: симпатична п. Гілевська й характеристична акторка п. Сверчинська. Обі зєднали собі симпатії публики. Позатим виступив старий ансамбль з Белявським, що ніколи не вичерпується, п. Згидою, балетом Островського і ревелерсами „Евгена". Ревія мала деякі недостачі мабуть тому, що нові актори не мали ще часу приготовити програму.

(ст.)

ВІДГУКИ ДНЯ.

Чому не писав?

Чому я не написав прімаéприлісового фейлетону?! Адже знав напевно, що перший квітень прийде, що люди будуть себе дурити, що часописи помістять ріжні видумки. І в написанні фейлетону не лежить трудність. Адже пишу їх більш десять літ, раз ліпші, раз гірші, а все фейлетони.

Причина того, що я не писав нічого на Пріма Апріліс, ось у чім:

Нині не можна написати нічого неймовірного! Все, що видумаєте, що в найбільше сміливій фантазії виплекаєте — може за хвилю, за день, чи за рік сповнитися.

Тому три роки писала одна газета на першого квітня: „Гітлер заключив союз з Польщею проти Франції".

Тому два роки вирвався якийсь фантаст з першоквітневим жартом: „Большевики одноголосно прийняті до Ліґи Націй!" Пригадую собі — хтось у те повірив і потім було сміху, аж бідний чоловяга паленів від сорому.

— Ну, подумайте, — говорили про нього — повірив у таку нісенітницю!...

Коли почала виходити „Заграва", небіжчик Фель Федорців приніс першого квітня новину: Палійв получився з трудовою партією. Хтось у редакції повірив, а всі інші в сміх.

І так від літ ішло й ішло. Що одного квітня виглядало на фантазію — за рік (нераз і за тиждень) ставало фактичним фактом, а що було фактом — за рік виглядало на фантазію.

А це все було в часах передкрізових, устабілізованих, коли версальський трактат стояв як мур, а Франція булаб большевикам очі видерла, коли долар стояв як два мури, а Волинь мала кільканацять українських послів...

Навіть порівнювати не можна тих часів до сьогоднішніх, повних непевности і дивоглядних вихилясів.

Англійські міністри були в Гітлера і їли — моркву та пили молоко, були в Сталіна і їли кавяр та пили шампана. Гітлер говорив про англійський нарід, Літвінов про те, що „ваші успіхи є нашими успіхами", а при кінці промови і в присутности самого Сталіна: „Нехай живе Їх Королівська Величність Юрій V!"

Колиб був хто таке сказав консулеві Лепчинському, консуль був би відповів:

— Ах, цей ваш буржуазний звичай Пріма Априлису!... Нічого, нічого, дотепно сказане.

І так далі і так далі аж до „Веку Нового".

Чи міг би хтось, навіть найбільший фантаст Верн, видумати таку диковину, що в пів року по статтях професора Пінія у „Веку" про кривду українців, появиться стаття якогось д-ра В. К. про те, що треба в наших церквах завести проповіди по польськи? Стаття появилася 1. квітня і я припускав, що це жарт. Але ні! Стаття була на серіозно брана...

Колиб я був статтейним — залюбки писав статті на першого квітня і то статті — так сказатиб — пророчі. Не сповняться пророцтва — є викрут: першоквітневе! сповняться — є слава: „Подумайте, передвидів!"...

А в фейлетоні — тяжко. І так нераз серіозне слово беруть за жарт, а правду за видумку...

Тому я не писав на Пріма Апріліс нічого.

Галактіон Чіпка

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. ВАСИЛЬ МОТЮК.

24. березня помер у Маріямполі к. Галича у 84 р. життя парох і декан устецький о. Василь Мотюк. Походив з Тисьмениці з міщанського стану. Середню школу кінчив у Станиславові, духовну семинарію у Львові. На становищі пароха в Маріямполі був 53 роки.

Небуденний був це парох і громадянин. Ціле своє трудяще життя без великого гомону до останньої хвилини присвячував церкві й народові. З його ініціятиви і під його проводом повстали й розвивалися в Маріямполі всі культурно-освітні та економічні установи: читальня „Просвіти", кружок Рідної Школи, Союз Українок, Сільський Господар, кредитова кооператива, Сокіл, читальняний хор. У повоєнних вже роках, коли українцям відібрали церкву, він не впав у зневіру; при помочі кількох діяльних одиниць серед дуже важких умовин збудував за кілька літ величаву церкву в центрі міста за ціну майже 100.000 зол. Побіч церкви двигнув другий величавий одноповерховий будинок, читальню „Просвіти". Цими двома будівлями на цілі століття поклав сильні основи для вдержання національної свідомости серед українського міщанства, що живе тут між польською більшістю.

Був небуденним проповідником. Його проповіді в церкві захоплювали молодечним поривом, поетичним полетом та ідейним світоглядом на світ і життя. Особливо опікувався молодю і доростом. Хоч немічний вже, не занедбував у школі ні одної години релігії. У своєму домі збирав дітей та навчав історії України, якої не вчили у школі. Для дітей зорганізував парохіяльну бібліотеку, спроваджував діточі журнали, организував діточі драматичні гуртки та збирав діти на окремі науки до церкви.

До кінця свого життя цікавився живо всіми справами і в деканаті і в парохії. В парохії ще цієї зими на власний кошт спровадив диригента, щоб перешколив знаний на всю околицю маріямпільський хор; на кілька тижнів перед смертю зорганізував ще сільсько-господарський курс; цікавився всіми справами освітніми, культурними, господарськими. Був передплатником майже усієї української національної преси. В його домі було більше газет і журналів, як у деяких наших касинових товариствах навіть по більших містах. Мав добірну бібліотеку, з якої користала передусім студіююча молодь. Не було нац. справи, на яку сам у першу чергу не дав би більшої жертви, які річно доходили до кількох соток. До жертвенности заохочував також своїх парохіян і то не без успіху. А все найбільше заслуг поклав, що з невеличкого містечка вислав десятки молоді до середніх і фахових шкіл (Волчуки, Гробельні, Каменецькі, Галібеї, Когути, ремісники: Смеречинські, Сіменовичі та інші).

Його хата була осередком товариського життя для молоді і місцевої інтеліґенції. Взірцеве семейне життя, взаїмне привязання, велика пошана дітей до батька була доброю школою для парохіян, інтеліґенції та священиків його деканату. У відношенні до ріжних національностей визначався незвичайним тактом, тому не диво, що між поляками й жидами тішився загальною пошаною.

Його похорони, що відбулися 26. м. м., були величавою маніфестацією і виявом вдячности за його трудяще життя. Непроглядні маси народу, 22 священики, 2 хори (між ними один польський), орхестра з Єзуполя, маса вінців та 10 промов над його домовиною були наглядним доказом, що вмерла небуденна людина. В. Й. П.!

Дописи.

СТАНИСЛАВІВ.

Конкурсові змагання амат. гуртків. Мин. неділі відбулася тут II. вистава II. рунди конкурсових змагань амат. гуртків читалень „Просвіти", в якій брали участь гуртки Ямниці, Єзуполя, Креховець та Угорник. Перше місце добула Ямниця („Вуйко з Америки"), в якій на перше місце з аматорів вибився селянин Духович Ів., режисер гуртка. Крім того дуже добра була Бойковська Нуся. Друге і трете місце (нарівні) заняли Угорники („У Різдвяну ніч") та Єзупіль („Свілки"), четверте Крехівці („Настоящі"). В перервах приґравала дута орхестра з Креховець. Пунктаційна табеля по двох неділях виглядає так: 1) Ямниця 26 пункт.; 2) Княгиничі-Бельведер 24 п.; 3) 4) і 5) Княгинин-Гірка, Єзупіль та Угорники по 22 п.; 6) Княгинин-Кольонія 21 п.; 7) Крехівці 19 п. II. рунда закінчиться 14. квітня. До змагань тої рунди стане ще 8 гуртків і опісля кілька найкращих зпоміж них дійдуть до півфіналу, який заповідається дуже цікаво. Тут слід побажати, щоб станиславівська публика більше поцікавилася цими змаганнями.

Шевченківський концерт на Княгинині-Бельведері. Мин. неділі влаштувала тутешня читальня „Просвіти" концерт у честь Шевченка. Програма була зложена дбайливо й цікаво: промова Бриндзея Ст.; три деклямації: Пташника (10-літній хлопець), Максимця (8-літній хлопець) і п. О. Ґелатинної; сольоспів Бурака („Черемоше, брате мій" — Людкевича й „Засумуй трембіто" — Купчинського); скрипкове сольо Федишина; хорові продукції читальняного хору (диригент дир. Воронка) та інсценізація „Розритої могили" у виконанні амат. гуртка. Форт. акомпаніямент був у руках проф. І. Людкевич-Світуроґачевої, яка вивязалася зі свого завдання бездоганно. Всі виконавці програми вивязалися якстій зі своїх завдань і тут з приємністю можна ствердити, що дехто своїх приготовила читальня д. солідно. До найкращих точок програми належала безпречно інсценізація, яка полишила могутнє вражіння й незатертий спомин у душі видців. У великій мірі причинилась до цього М. Костківна, яка в постать України вілила всю свою душу, так що в декого на салі блестіли в очах сльози. Дуже добре співав Бурак, як також хор, особливо „Дніпро реве" з барітоновим сольом інж. Фартуха в супр. фортепяну. Публики небагато, але та, що була, виходила з концерту з повним вдоволенням.

Ам.

РАВА РУСЬКА.

Не вільно приєднувати членів „Просвіті"! Дня 16. III. в год. 20-ій мало відбутися засідання надзірної ради каси „Самопоміч" у Верхраті. На засідання прибув також муж довіря „Просвіти" п. Смут Іван, щоб заохотити присутніх членів н. р. до вписку у члени Т-ва „Просвіта" у Львові. Саме передтим, як мало розпочатися засідання, увійшов до домівки ком. пост. Лисаковський і запитав: „Що то за зебране"? Йому відповіли, що це засідання н. р. каси „Самопоміч". Лисаковський зажадав протоколу, а коли йому не показали книги протоколів тому, бо не було її під рукою — мав її ще неприсутній на засіданні п. Чіх Михайло — Лисаковський почав провірювати між присутніми, хто яку має функцію. В міжчасі завважив п. Лисаковський на столі інструкцію Головного Виділу „Просвіти" і повновласть для мужа довіря. Ту інструкцію і повновласть сконфіскував та обіцяв на другий день по основному перечитанні віддати. Другого дня, замість її віддати, Лисаковський почав страшити мужа довіря, що він веде нелеґальну роботу, за яку вивезуть його до Берези Картуської; далі заявив, що повновласти не віддасть, а перешле її до староства. Подаємо це до відома Хвального Головного Виділу Т-ва „Просвіта" у Львові і просимо поробити в цій справі відповідні заходи. Треба зазначити, що згаданий Лисаковський постійно робить перешкоди у веденні культурно-освітньої роботи по установах села Верхрати.

СПОРТ.

СПОРТ У СТАНИСЛАВОВІ.

Мин. неділі відбулось льосування мистецтва Б.-кл. при чому Б.-клясу поділено на дві групи. Пролом грає в I-ій групі, до якої належать ще: Рипне, Бельведер (Станисл.) і Стриянка та Дрор зі Стрия. Календарць розгривок такий: 28. IV. Пролом — Бельведер; 5. V. Рипне — Пролом; 12. V. Дрор — Пролом; 19. V. Пролом — Стриянка; 23. VI. Пролом — Рипне; 30. VI Бельведер — Пролом; 7. VII. Пролом — Дрор; 14. VII. Стриянка — Пролом. Склад Пролому не багато зміниться і буде представлятися так: на воротах буде грати знаменитий Андріїшин I., заступати в потребі буде його Баграновський. На обороні виступить минулорічна пара Андріїшин II. і Мокрович. В помочі грати будуть Чапаинський, Кулїба, Панашій, Бриндзей і Гаврилів III. В нападі побачимо майже минулорічний склад: Деминчук, Керницкевич, Якібчук I., Зубяк, Ліськевич Б. і Коровайчук I. Коли змагуни вложать у свою гру багато амбіції та жертвенности, то можуть рахувати на мистецтво і вхід до А.-кл.

ЗМАГАННЯ У. С. С.

В мин. суботу й неділю відбулись пінґ-поґові змагання за першенство стан. округи, орґаніз. У. С. К.-ом. До змагань стануло 16 змагунів: 13 з У. С. К.-у і 3 з „Говерлі". (Де змагуни з Бельведеру?) Змагання відбулись системою олімп. По елімінації до півфіналу дійшли: Радич, Комар, Мількош і Данько (всі У. С. К.). Сензацією елімінації була програна Андруховича II. з Комарем. Висліди: півфінали: Данько — Мількош 21 : 18, 19 : 21, 19 : 21, 22 : 20, 21 : 19. Комар — Радич — 21 : 18, 21 : 11, 24 : 22. Фінал: Данько — Комар 21 : 18, 23 : 21, 21 : 12. Мистецтво округи добув тимсамим Данько зовсім заслужено.

Б. Л.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Омелян Терлецький: ГЕТЬМАНСЬКА УКРАЇНА Й ЗАПОРОЗЬКА СІЧ. Львів 1935. Накладом фонду „Учітеся, брати мої". Ч. 17. Стор. 83. 16-о.

Д. Варнак: КАРДИНАЛ МЕРСІЄ. Львів, 1935. Книгозбірня „Вістника" Ч. 1. (5). Стор. 68, 16-о.

Е. Ю. Пеленський: СУЧАСНЕ ЗАХ.-УКР. ПИСЬМЕНСТВО, ОГЛЯД ЗА 1930—1935 Р. Р. Львів 1935. Стор. 64, ф. 16-о.

ЖУРНАЛИ.

ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ ілюстрований журнал історії та побуту. Львів, квітень 1935. Р. VII. Ч. 4. Зміст: Вашим тіням. Слово від нас — Редакція. Василь Гірний: Березневе повітря. Т. Гапко: Дороги. Ст. Гайдучок: Цифри оповідають про УСС в 1914 р. Богдан Нижанківський: Гренадир. В. Юрченко: Стрілецькі маки. Анатоль Курдидик: Поема про стрілецьку шапку. В. Тесар: Стрілецькі псальми. Степан Глушко: Сотник Клим Гутковський. Василь Ткачук: Тато й одинак. Ф. Мелешко: Нестор Махно та його анархія. Д-р Іван Карпинець: Історія 8-ої Галицької Бригади. Ярослав Курдидик: Дівчата й мальви. Зенон Тарнавський: Собака стрільця Артура Косе. Бібліографія. Від Адміністрації.

ЖІНКА, двотижневик. Видає видавнича кооператива „Союз Українок" Львів, вул. Сикстуська Ч. 44. Число в дати: Львів, 1-ого квітня 1935. Зміст: Підсумки загального зізду. Хід нарад на загальних зборах Союзу Українок. М. Пеньковська: Елисавета Трипільська. Вісті з Союзу Українок. М. Омельченко: Рабіндранат Тагор про жінку. Наталія Сас: Безробіття. Мел. Ніжанковська: Дитяча книжечка. Естетика одягу. М. А.: Кілька рефлексій з приводу одного свята. Рецензії. Число має 1? сторінок.

ДЗВІНОЧОК, часопис для українських дітей. Львів, квітень 1935. Р. V., ч. 42.

БОГОСЛОВІЯ, науковий тримісячник. Львів 1935. Т. XIII. Кн. 1. Зміст: D-r Artur Landgraf: Petri Abelardi Expositionis in epistolam S. Pauli ad Romanos Abbreviatio. о. д-р Микола Конрад: Нарис історії старинної фільософії (продовження). Михайло Возняк: Перший історик Церкви з вихованців львівської духовної семинарії (продовження). Вибрані питання. Коли Хозари перейшли на жидівство — докінчення (В. Мошін). Археольогічні розкопи літом 1933 р. на терені Катедри св. Юра у Львові — докінчення (д-р Ярослав Пастернак). Чи Оріентали є зобовязані карами, опреділеними в Кодексі Права Канонічного (о. д-р Лев Глинка). Огляди й оцінки. Всячина — хроніка. Книжки й часописи.

НОВА ХАТА, двотижневий журнал для плекання домашньої культури. Львів 1. квітня 1935. Р. XI. Ч. 7. Зміст: Веснянка. Софія Русова: Весна і діти. Марія Омельченко: Український дитячий притулок в Подебрадах. Любов Шелухина: Перший дитячий театр. Меля Нижанківська: Мистецькі діти. Стефанія Савицька: Підсумки еманципації. Ірина Гургула: Народні тканини. Показ чаю. Галина: Графольогія. У. С.: У дитячій харчівні. С. Коржинський: Бережім немовлят і дітей від кривухи. Суконка для дівчинки. Шкільне снідання. Еля Олесницька: Весняні клопоти. Приписи. Ірина Вільде: Метелики на шпильках. Ілюстрації.

НИВА, часопис присвячений церковним і суспільним справам. Львів, березень 1935. Р. XXX. Ч. 3. Зміст: Назад на давні шляхи. о. Степан Хабурський: До проблеми виховання нашої молоді. о. Михайло Мосора: На обрядові теми. о. В. Р. Рабій: Душпастир у недузі. о. Іван Нагурський: Homo homini lupus. о. прот. П. Табінський: До питання про четверте подружжя в Східній Церкві. о. Юліян Дзерович: Загальні збори Т-ва св. Андрея. Відозва Товариства Просвіта. Всячина.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Міський Театр.

Середа, 3. IV. год. 7·30 веч. „Крик".
Четвер, 4. IV. год. 7·30 веч. „Пять перед дванайцятою".

Театр Ріжнородностей.

Середа, 7. IV. год. 7·30 веч. „Подружній метч".
Четвер 4. IV. год. 7·30 веч. „Під примусовою управою". Вистава льосована, всі місця по 1 зол.

Кіна.

АДРІЯ: „Поза мурами монастиря" та додаток.
АПОЛЬО: „Недокінчена симфонія".
АТЛЯНТИК: „Московські ночі".
ВАНДА: „А. Л. 14. затонула", „Велика грішниця".
ҐРАЖИНА: „Вероніка" (Фр. Ґаль).
КАСИНО: „Весела вдова" оперетка Легара (з Мор. Шевалє та Мекдональд).
КОЛІСЕЙ: „Гвізки та доляри" та ревія.
КОПЕРНИК: „Клеопатра" та найновіший тижневик.
МАРУСЕНЬКА: „Клеопатра" та найновіший тижневик.
МІРАЖ: „Танець кохання", „Чи Люсина то дівчина".
МУЗА: „Весняна парада" (Фр. Ґаль).
ПАВС: „Історія душі", Тижн. ПАТ-а.
ПАЛЯС: „Антко - поліцмайстер" (Димша).
ПАН: „Кохання Фрайлейн Доктор", „Створена до цілування".
РАЙ: „Каріока".
СВІТ: „Мікі Мавс", „Новочасний Робінзон Крузо".
СОНЦЕ: „Відважний хлопець" і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Весела Зузанна" та ревія Передсвіточні усм хи".
УТІХА: „Буритель" і ревія.
ХИМЕРА: „Світ іде вперед".

Закордонне радіо.

Середа, 3. квітня 1935.

Відень (506,8) 12·00 Попул. музика, 19·35 Концерт військ. орх., 21·45 Суч. турецька музика, **Брно** (325,4) 17·50 Нім. нар. пісні, 19·25 Колисанки, 22·15 „Продана наречена" оп. Сметани, **Прага** (470,2) 10·15 Сальон. музика, 19·25 На крилах вальса, **Білгород** (437,3) 21·00 Слявянська музика, **Берлін** (356,7) 18·00 Музика та спів, 22·30 Легка й танк. музика, **Кенігсвустергавзен** (1571) 19·00 Концерт, **Ляйпціґ** (382,2) 20·45 Симф. концерт, **Будапешт** (550,5) 12·05, 19·10 Спів, 13·00 Військ. орх., **Мілано** (368,6) 11·30 Тріо, 17·30 Концерт, **Рим** (420,8) 21·00 Опера.

Четвер, 4. квітня 1935.

Відень (506,8) 13·10 Музика для дітей, 17·30 Шопенівський концерт, 20·35 Розриваковий концерт, 22·20 Квінтет А-дур Шуберта (Форелєнквінтет), **Мор. Острава** (269,5) 17·30 Вес. пісоньки, 18·30 Сп. реситаль, 19·25 Джезети на два форт., **Прага** (470,2) 10·15 ...ойське тріо, 17·20 Форт. реситаль, 20·00 ...спів на жін. хор, **Білгород** (437,3) 17·00 Скрипк. реситаль, **Берлін** (356,7) 16·30 Солісти муз. сп.), 20·10 Танк. вечір, **Кенігсвустергавзен** (1571) 10·15 Нар. пісоньки, 20·15 Суч. музика, **Кельн** (455,9) 10·10 Нар. пісоньки, 13·15 Пісоньки (солісти, хор), 16·00 Солісти, **Штрасбурґ** (522,6) 20·15 Музика з часів Шекспіра, **Будапешт** (550,5) 12·05, 17·30 Легка музика, 13·40 Скрипка, 19·30 „Масковий баль" оп. Вердія, **Мілано** (368,6) 17·00 Суч. музика, 20·45 „Арабська невільниця" оперетка Сільві, **Рим** (420,8) 17·05 Солісти, 20·45 Симф. концерт.

Львівське радіо.

Середа, 3. квітня 1935.

6·30 Ран. авд., 7·50 Практичні вказівки, 8·00 Авд. для шкіл, 11·57 Сиґнал часу, 12·03 Метеорольог. вістки, 12·05 Сальон. музика, 12·50 Хвилинка для жінок, 12·55 Полудн. денник, 13·00 Популярна музика з гр. пл., 13·50 Експорт, 13·55 Біржа, 15·45 Ревія старших оперегок із гр. пл., 16·30 Зі світа дівчат, 16·45 Славні дуети з гр. пл., 17·00 Політика евр. держав після війни, 17·15 Твори Баха й Гендля на скрипку та форт., 17·50 Відчит про Иос. Сулковського, 18·00 Слявянські пісні, 18·15 Вес. скеч: Викінчилися, 18·30 Почт.-техн. скринька, 18·40 Сільва рерум. мист життя, 18·45 Раплавіцька авд., 19·07 Із Геребовлі до Будзинова, 19·25, 19·30 Спорт. вістки, 19·35 Концерт гармоністів, 19·50 Актуальна гутірка, 20·00 Оп. фраґмент, 20·15 Міцкевичівський вечір із Вильна, 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Шопенівський концерт, 21·30 „Гуцульський ліс" оповідання Люд. Свєлавського, 21·40 Пісні, хор, 22·00 Рекл. концерт, 22·15 Конкурс фабрики „Тунґсрам", 22·30 Музика з гр. пл.

Четвер, 4. квітня 1935.

7·30 Ранішня авд., 7·50 Практ. вказівки, 8·00 Авд. для шкіл, 11·57 Сиґнал часу, 12·03 Метеорольог. вістки, 12·05 Весела школа, 12·30. 13·10 Муз.-вок. концерт, 13·00 Хвилинка для жінок. 13·05 Полудн. денник, 13·45 З ринку праці, 13·50 Експорт, 13·55 Біржа, 14·00 Легка й характеристична музика з гр. пл., 16·45 „Аве Марія" в пісні з гр. пл., 17·00 Репортаж із радового інституту в Варшаві, 17·15 Вок.-муз. концерт, 17·50 Спорт. порадник, 18·00 Пісоньки Ерянового хору з гр. пл., 18·10 Рік 1905 в польській поезії, 18·30 Листи та програми, 18·40 Сільва рерум, мист. життя, 18·45 Спів (Волінський, тен.), 19·15 Біогр. шкіц мого Павкіна (театр. фейл.), 19·25, 19·30 Спорт. вістки, 19·35 Пісні (Блажинська, сопр.), 19·50 Акт. фейл., 20·00 З веселою музою по світі (муз., спів), 21·30 Желенський: Фортепіо, 22·00 Реклям. концерт, 22·15, 23·05 Концерт легк. муз., 22·35 Іст. співи Немцевича з музикою Карпінського.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр у Львові у приватних оборотах 5·28—5·30 зол.

Нім. марка 1·95—2·05, фр. франки 34·80—35·05, шв. франки 171·50—172·00, фунти стерлінґи 25·30—25·50, австр. шілінґи 95·00—99·50, чеські корони 21·60—21·90, рум. леви 32·50—34·00, лири 43·50—44·50.

Золото: Доляри 8·95—9·00, Франки фр. 34·20—34·50, Дукати 81·70—82·30, Корони 36·30—36·80, Рублі 46·20—47·50, 1 гр. 5·92·44.

Срібло: Корони австр. 0·32, Рублі 1·40, Фльорени 0·85, 1 гр. ср. 0·07—0·08.

Заставні листи.

4 1/2 проц. дол. Г. К. З. 44·50—46·25, 5 проц. дол. Б. Г. 51·50—53·50, 4 проц. Зол. Б. Г. 44·00—45·50, 4 1/2 проц. Зол. Б. Г. 47·00—48·50, 4 1/2 проц. Ком. Б. Кр. 52·00—53·50, 4 проц. Б. Г. К. 61·00—64·00, 4 1/2 проц. Б. Г. К. 62·00—65·00, 4 проц. позичка м. Львова 46·00—47·50.

Премівки.

Долярівки 52·00—53·50, Інвестиційні 112·00—114·00, Будівельна 45·00—46·50.

ЗБІЖЕ.

Ціни парітас Підволочиська льоко Львів

	від — до	від — до
Пшениця одноц.	17·25—17·50	18·75—19·00
Пшениця збірна	16·25—16·50	17·75—18·00
Кукурудза краєва	19·00—19·50	
Гречка на мливо	15·75—16·00	
Крупи гречані	26·00—28·00	
Висівки пшен. гр	9·00— 9·25	
Висівки пшен. сер.	8·75— 9·00	
Мука пш. I. А.	30·50—31·00	
Мука пш. I. Б.	28·50—29·00	
Мука пш. I. Ц.	26·50—27·00	
Мука пш. I. Д.	25·75—26·25	
Мука пш. II. А.	23·50—24·00	
Мука пш. II. Ц.	23·50—24·00	
Мука пш. II. Д.	21·00—21·50	
Мука пш. II. Е.	20·50—21·00	
Мука пш. II. Ф.	19.00—19·50	
Мука пш. II. Г.	18·50—19·00	
Мука пш. III. А.	13·50—14·00	
Мука пш. разова	17·50—18·00	

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 2. квітня ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів
1 кг. масла франко магазин	2·50 зол.
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	2·25 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 25 сот.

Тенденція на масло, молоко, сметану та яйця сильна.

Маслосоюз повідомляє, що від 2. квітня ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Курята		за 1 кг.	2·50 зол.
Молоді кури	I. кл.	„	0·85 „
Старі	„	„	0·75 „
Підгодов. індики	„	„	1·10 „
„ індички	„	„	1·30 „
Пантарки	„	„	1·30 „
Молоді голуби за пару			0·50 „

Птицю приймає в скількости визначеного приділу для кожного доставця.

Оголошуйтеся в найстаршім укр. щоденнику „ДІЛО"!

ОПОВІСТКИ.

Філія Союзу Українок у Львові, повідомляє своїх членів, що в четвер 4. квітня 1935. в год. 18·30 в домівці при вулиці Сикстуській 44. відбудеться реферат п. Д-р Х. Кононенко на тему „Жіночий рух на Підкарпатті". 211

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Ванни, насіди, бадії поручає найдешевше Войтіх Заяць, Оссолінських 14. 5—10

ОГОЛОШЕННЯ.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.